

Z blízkých i dálných krajů.

VÁLEČNÉ LOŽSTVO SPOJENÝCH STÁTŮ.

Vážné události posledních dnů vzbudily nový zájem o válečné loďstvo Spojených států, které tvoří nejdůležitější součástku naší obrany. Není téměř dne, aby- chom v denních listech nečetli posudků o přítomném stavu našeho loďstva. Jedni považují naše loďstvo za nedostatečné, jiní za zanedbané a opětně jiní za nedožádané vypravené. Řada odborníků soudí, že naše loďstvo potřebuje více námořníků. Je př. třeba nejméně 4,000 dalších mužů a 200 důstojníků, aby naše loďstvo mohlo se vyuníouti k největší schopnosti.

Přehlídka loďstva prezidentem Wilsonem v New Yorku byla pozoruhodnou událostí a vyvolala ve Spojených státech větší pozornost než jiné běžné události na evropských bojištích. Při této příležitosti promluveno a napsáno bylo o našem loďstvu více než kdykoliv jindy. Bude zajímati jiné i naše čtenáře, když povíme něco o válečném loďstvu Strýce Sama, které i přes svoje nedostatky může být naší cloubou.

Válečné loďstvo Spojených států sestává z loďstva Atlantického, Pacifického a Asijského. Největší část je ovšem Atlantické. Druhé oddíl v porovnání s ním jsou pouhými divisemi. Vedle těchto pravidelných flotill je celá řada válečných a pomocných lodí státní a zvláštní službám a některé lodě dočasně vzaty byly ze služby.

Atlantické loďstvo, jehož úkolem je chrániti východní pobřeží Spojených států, sestává z lodí, na které námořní odbor je hrdým. Rozděleno je na čtyři divise válečných lodí, flotillu torpédových lodí, flotillu ponorek a flotillu pomocných lodí. Toto loďstvo má také zálohu, sestávající z lodí starého typu.

Vlajkovou lodí tohoto loďstva v přítomné době je Wyoming, 26,000 tun, dreadnought moderního typu, který vyzbrojen je dvanácti 12-palcovými děly. Její sesterskou lodí je Arkansas, jež je stejně velikosti. Ostatní lodí v této divisi jsou superdreadnoughty New York a Texas a dreadnoughty Delaware a North Dakota. New York a Texas jsou nejlepšími v našem loďstvu a jsou vyzbrojeny desíti 14-palcovými děly. Delaware a North Dakota mají děla 12-palcová.

V přítomné době staví se v loděnicích dalších devět superdreadnoughtů, větších než kterékoliv z hořejí uvedených. Nevada a Oklahoma, které odevzdány budou službě na podzim, mají výtlač 27,000 tun, a mají po desíti 14-palcových dělech. Pennsylvania a Arizona, které dohotoveny budou v roce 1916, budou mít výtlač 31,500 tun a vyzbrojeny budou dvanácti 14-palcovými děly. California, Mississippi a Idaho budou asi stejně velikosti. Na těchto práce teprve byla zahájena. Na dvě nejnověji autorizované válečné lodě nebyly zadány doposud kontrakty. Dohotovitou Nevadu a Oklahoma dostane se Atlantickému loďstvu divise moderních superdreadnoughtů, která vyrovná se kterékoli podobné divisi na sedmi mořích.

Druhá divise Atlantického loďstva sestává z dreadnoughtů Utah, Florida, Kansas, Michigan a South Carolina. První dvě jsou 21,500 tunové lodě s desíti 12-palcovými děly. South Carolina a Michigan, první dreadnoughty amerického loďstva, mají výtlač 16,000 tun a každá má osm 12-palcových děl. Kansas je památkou z dob, kdy nebylo dreadnoughtů, a je vyzbrojen čtyřmi 12-palcovými, osmi 8-palcovými a dvanácti 7-palcovými děly. Všechny americké dreadnoughty a superdreadnoughty mají záložní děla menší ráže, jejich počet pohybuje se mezi čtrnácti až dvanácti.

Třetí divise Atlantického loďstva sestává z válečných lodí Virginia, Georgia, Nebraska, New Jersey a Rhode Island, jež jsou vesměs starého typu. Výtlač každé z nich je 13,000 tun a nesou čtyři 12-palcová, osm 8-palcových a dvanáct 6-palcových děl. Ve čtvrté divisi nalézají se Louisiana, Connecticut, Minnesota, New Hampshire a Vermont,

které jsou rovněž starého typu. Vedle těchto divísí je škadrona křižníků, sestávající z obrněných křižníků, křižníků a dělových lodí, z nichž většina vykonává patrolní službu v středomořských vodách. Hlavními loděmi v této třídě jsou obrněné křižníky Montana, Washington, Tennessee a North Carolina, z nichž každý má výtlač 14,500 tun a nese čtyři 10-palcová děla a šestnáct 6-palcových. Jsou to lodě poměrně dosti rychlé.

Jinými křižníky v této škadroně jsou Olympia, 5,870 tun, se 7-palcovými a 5-palcovými děly a Des Moines, 3,200 tun, s desími 5-palcovými děly. Dělové lodie jsou Castine, Machias, Marietta, Nashville, Petrel, Sacramento a Wheeling, vesměs malé lodě s lehkými děly. Mezi menšími loděmi tohoto loďstva jsou také Mayflower, Dolphin a Yankton, kterých užívá se jako úředních yacht.

Flotilla torpédových lodí sestává z pěti divísí torpédoborců o 400 až 1,400 tunech. Flotilla ponorek má čtyři divise. Kromě toho je tu loďstvo pomocné a loďstvo záložní.

Pacifické loďstvo sestává z dvou obrněných křižníků, Colorado a Maryland, které přibližují se v typu Washingtonu a Tennessee. Vedle těchto pak má čtyři křižníky, Chattanooga, New Orleans, Raleigh a Denver, a dále dvě dělové lodie, Annapolis a Yorktown. Flotilla torpédoborců je značně silná. Flotilla ponorek sestává ze tří divísí. Také Pacifické loďstvo má záložní loďstvo, sestávající z několika starších válečných lodí.

Asijské loďstvo rozděleno je na čtyři divise. V první divisi nalézají se křižníky Saratoga, Cincinnati a Galveston. Druhou divisi tvoří dělové lodie menšího typu. Třetí divise tvoří dělové lodie Callao a Wilmington. Čtvrtá divise pozostává z monitoru Monterey a dělové lodie Pangama. Také flotilla torpédových lodí a ponorek je dosti silná. Celkem má naše loďstvo 324 lodí různého druhu.

JAK PRACUJÍ PONORKY.

V přítomné válce na moři vynikající úlohu hrají ponorky a jmenovitě Němci v jejich útinnosti skládají velké naděje. Ponorky jsou nejzlověstnějšími ze všech lodí na moři. Jsou nízké, šedé a nevzhledné, ale při pohledu na ně zachvějí se i ta nejstatečnější srdce. Jsou postrachem moří, až jakkoliv jsou malé. Do vnitra těchto ponorek vehází se po železném žebříku skrze kulatý otvor, jenž sotva postačí, aby člověk se skrze něj protáhl. První zastávka je na strojovně, jež nalézá se na konci žebříku. Dále pak jsou skladiště, nádržky a pod.

Na moři pravidelně ponorka nalézá se pod vodou, nad níž nalézá se jenom periskop, pomocí kterého vyhlíží se oběť. Jakmile dým objeví se na obzoru, velitel ponorky snaží se odhadnouti rychlost vzdálené lodě, její vzdálenost a ponorka počíná se pohybovati. Osplá vosa, která ponorka se podobá, oživí a připravuje se k bodnutí oběti, která o nebezpečí nemá ani tušení. Ponorka přiblíží se k oběti, až pozorovatel se dá periskopem. Velitel ponorky po té koná nové pozorování rychlosti a směru lodě.

Ponorka nečeché býti spozorována. Musí se ale přiblížiti aspoň 3,000 yardů ku své oběti, má-li torpédo vykonati svůj zkažovací úkol. Když ponorka byla spozorována lodí, která má se státi její obětí, její práce značně byla ztěžena. Loď pokusila by se ji stě uníknouti a loď, jejíž rychlost je větší než 20 uzlů, mohou uníknouti tak snadno. Možná, že učiněn byl by pokus ponorkou potopiti ranou z děla.

Ponorka pod vodou může se pohybovati rychlostí deset uzlů a nad vodou asi 20 uzlů. Z toho důvodu pravidelně ponorka pluje nad vodou po tak dlouho, dokud nabírá se v jistotě, že nebude uznámena. Ponorky se teprve tohdy, když uznámena, že oběť uníknouti ji uníknouti.

Velitel ponorky, sedící u periskopu, dává rozkazy mluvicími rourami anebo telefonem muštřtu, jež nalézá se dole. Torpédo je připraveno a zatím co ponorka

snaží se nalézt vhodnou postavení, muštřtu u torpéda čeká na rozkaz.

Torpédo žene se rychlostí asi pětadvacet uzlů za hodinu. Nyní užívá se většinou torpéd, jež mají 21 palců v diametřu a jsou 12 stop dlouhá. Toto torpédo je možno viděti i pouhým okem. Jeho hybný mechanismus zanechává na povrchu vody známky. Vypálenému torpédu je však těžko uníknouti. Jakmile ponorka vypálí torpédo jedno, vyše druhé a časté i třetí, buď o něco dále za loď anebo před loď. Torpédo dá se tak řídzi, že může opsati úhel jakéhokoli stupně.

Cílení ponorek je nejlepší na vzdálenost 1,000 yardů. Na takovou vzdálenost torpédo jenom zřídka míne svůj cíl. Když torpédo je vypáleno, muštřtu čeká na pohnutí vod, které způsobí výbuch. Toto hnutí vod je možno snadno počítiti, i když oběť ponorky nalézá se 1,000 yardů vzdálena. Dle toho se soudí, bylo-li do běe mířeno.

NEJMENŠÍ DRŽAVY ANGLIE.

Když před pěti anebo šesti roky Coetivy ostrov v Indickém oceáně připojen byl královskou proklamací k državám anglickým, prohlašovalo se, že je to nejmenší samostatná država pod kteroukoliv vlajkou. Toto prohlášení ale nebylo správné. Coetivy ostrov je sice jenom nepatřným sopčným útvarcm, ale má rozlohu přece mezi osmi až devíti čtverečními mílemi a to je pro opuštěný ostrov dosti slušná rozloha.

Tento ostrůvek je ale nejmenší desetkrát tak veliký jako ostrov Letoum v jižním Pacifiku. Smrdutý ostrov v Královské skupině má jenom 1,000 yardů v okruhu. Ten Stiek ostrov v Nových Hebridech je izolovaným ostrůvkem v podobě obelisku a anglické patrolní loďstvo užívá jej jako terče, kdykoliv koná se cvičení v střelbě. Jeho rozlohu není možno přesně udáti, ješto kosmický z něho jsou stře ustřelovány. Dle nejposlednějšího měření ale měl obvod 600 stop a byl 80 stop vysoký. Ostrov tento zakoupen byl anglickou vládou od jistého domorodého náčelníka za deset svazeků tabaku.

Tento ostrov považován je pravidelně za nejmenší državu anglickou. Je-li jí ale ve skutečnosti, to ani anglická admirála nemůže, že s jistotou tvrditi. Tomu nemůžeme se diviti, uvážíme-li, že v Pacifickém oceáně nalézá se kolem 3,000 korálových ostrovů, které patří Anglii. Mnohé z nich jsou značně malé, tak že ani nestály za vyměňování. Nejpozoruhodnějším z nich je tak zvaný Úlový ostrov, který zvedá se do výše 400 stop a podobá se přesně věčlmu úhu.

ZIVOT V PETROHRADĚ.

Korrespondentka amerických listů, Jane Wainwrightová, navštívila Petrohrad a v běžných číslích amerických listů píše o rázu, jaký ruské metropoli vtiskla válka. Všechna ostatní města ruská, která jmenovaná korrespondentka navštívila, jeví více známek velké války, jež vedena je v Evropě, než hlavní město ruské říše. Snad je to hlavně k vůli tomu že Petrohrad nalézá se hodně daleko od bojiště.

Petrohrad podobá se do značné míry Washingtonu, kapitálu Spojených států, neboť i toto město je hlavně sídlem úradů a průmysl zde je nepatrný. Hlavní město Ruska je obydleno hlavně úředníky a jeho rodinami, bohatými

statkáři, jejich panství nalézají se v různých částech carské říše, obchodníky a řemeslníky. Velkých dělnických čtvrtí, jako v Rize, tu není. Zde korrespondentka amerických listů uznamenala také mnohem méně bídy než v jiných ruských městech, která měla příležitost navštívit, ješto jenom nepatrný počet lidí přišel o práci následkem války.

Vláda ruská byla nucena povolati velkou řadu úředníků z vládních úradů na bojiště, kde jich je třeba ku konání administráční práce. Není v Petrohradě téměř rodiny, která neměla by příbuzného na bojišti. Jsou to nejenom úředníci, ale i důstojníci a řádoví vojáci. Z toho důvodu panuje všude nálada dosti stíněná. Jindy v této době roční Petrohrad je veselým městem, ješto šlechta a statkářstvo do syta chtělo užiti radosti velkoměsta před svým odjezdem na venkov k letnímu pobytu. Petrohrad je v přítomné době společensky mrtev, ješto většina z hlavních osobností petrohradské smetánky nalézá se ve smutku.

Kdo chce studovati život zámožných ruských tříd, má k tomu v Petrohradě vždy nejlepší příležitost. Ovšem k studiu takového letošního roku není právě vhodná doba. Petrohrad je sídlem nezámožnějších tříd ruských. V Petrohradě není možno nalézt obrazu pravého Ruska. Zde není možno poznati pravé ruské městanstvo a kupectvo. To museli bychom jíti do Moskvy a jiných měst. Zde jsme v městě kosmopolitním.

Korrespondentka měla příležitost seznámiti se zde s několika ruskými ženami a byla překvapena jejich vzdělaností, uhlazeností a uměleckým citěním. Neměla takového pojmu o ruských ženách, neboť i v Americe o skutečném Rusku se mnoho neví a mnohé informace o jeho vnitřním životě čerpají se z kalných pramenů německých a ruských nepřátelských. Většina vzdělaných ruských žen ovládá několik jazyků. Jedna z těchto žen, jejíž manžel, plukovník v ruské armádě, byl v boji usmrcen, vyprávěla Američance:

Ženy ruských důstojníků připravovaly se, aby snesly obtíže války. Věděly jsme, že válka přijde, ale nedomyšlely jsme se, že přijde tak brzy a že požár válečný dosáhne takových rozměrů. Manželka ruského důstojníka nemluví se svým manželem o nebezpečích války. Stane-li se, že manžel padne na bojišti, jeho manželka neukazuje světu zarmocněnou tvář, přes to, že srdce její je rozdrážděno bolestí. Vít dobře, že bylo by to proti přání manželka, a že by to působilo podivně na do-ustavující její hoehy, z nichž některé vnímají se třeba také povolání vojenskému. Máme zde rodiny, v nichž všichni muži byli vojenskými důstojníky po celá dvě staletí. Muži, kteří jsou stanoveni k tomu, aby vedli ostatní, nesmí se chvěti, nalézají-li se v nebezpečí smrti. Ženy nesmí dáti na jeho nestátnost, jsou-li válkou připraveny o své statečné muže, ať už jakkoliv těžce nesou jejich zřítu.

Život v Petrohradě zdá se býti normální. Ulice jsou pečlivě čistěny jako dříve a panuje tu pravidelný shon a chvat jako před válkou. Na černé kavárny ovšem jsou polooprázdné, neboť není tu důstojníků, aby je oživovali. Také hotely nemají takový ohehod jako jindy, ješto nyní mnoho smutku do města nezavítá. Společného života v Petrohradě není.

V kavárnách a restauracích možno obdržeti pivo i víno jako před válkou. Není možno zde obdržeti vodku, kterou ostatně ani před válkou některé neprodávaly.

Nemocnice petrohradské jsou plny raněných ruských důstojníků. Jsou to většinou lehce ranění, neboť těžce raněné není možno dopravovati po železnici na tak velkou vzdálenost.

Velký počet žen z nejlepší rodiny v Petrohradě odebral se na válečnou frontu, kde věnovaly se práci ošetrovatelské. Jiné cvičí se pro polní službu a odeberou se na bojiště později. Společnost ruského červeného kříže, jež má hlavní sídlo v Petrohradě, je považována za nejlepší společnost tohoto druhu na světě. Ruské ošetrovatelky raněných jsou pro svoje povolání dokonale připraveny. Úředníci této společnosti snaží se především k práci této získati ženy ze zámožnějších vrstev, ješto jejich vzdělání umožňuje jim vyvíetiti je k jejich povolání v poměrně krátké době.

Ruské ženy všech vrstev jsou obdivuhodně obětavé. Ochotně snášejí všechny obtíže a nemožou se ani dočkati chvíle, kdy poslány jsou na bojiště. Američanka mluvila s mnohými z nich. Ně které vrábily se po několikaměsíční službě na bojiště do svého domova, aby pozdravily se z nemocí. Jedna z nich vyprávěla, že cítila se neklidnou, když vstoupila do evičeně nemocnice. Cítila hrůzu před krví. Omdlela, když spatřila první operaci, při které raněnému odřizuta byla noha. Později ale přemohla svůj odpor a na konec shledala, že je mnoho vnitřní radosti v pomáhání nešťastným raněným. V prvních měsících války Rusko mělo značny nedostatky ošetrovatelské, ale během posledních měsíců bylo jich dosti vyvíčeno, tak že nyní se jich žádný nedostatek nejví. Nemocniční služba ruská překvapila všechny, kdož ruské nemocnice navštívili. Rusové o své raněné pečlivě se starají a snaží se pro ně postaviti nemocnice co možno nejpohodlnější.

PRINCEZNA BEZ DOMOVA.

Belgická princezna Marie Jose, jediná dcera šateckého belgického krále Alberta, nazývána je princeznou bez domova. Němci vzali její domov a dívka tato nalézá se nyní v Anglii.

Princezna Marie Jose spolu se svým 13-letým bratrem, korun- ním princem Leopoldem a 11-letým Karlem nalezla přístřeší v Anglii, zatím co její otec s matkou zůstali se zbytky belgického vojska ve Flandrech. Ve Spojených státech zahájeno bylo v minulých dnech hnutí za tím účelem, aby tato malá princezna přivezena byla do této země. Rudon-li její rodiče souhlasili, aby vykonala tuto návštěvu, jež má platiti americkým dítkám, není doposud známo.

Princezna je doposud příliš mladá, aby si uvědomila tíhu neštěstí, jež spadá na rodnou zemi, ale přece jenom nechtěla se tak šťastnou v cizině jako doma. Ráda projížděla se v kočárku po ulicích sídelního města Bruselu a pozorovala hru ostatních dítek. Král Albert prohlásil krátce před vyhlášením války, že si přeje, aby jeho dítky poznaly Spojené státy, které považuje za jednu z nejobdivuhodnějších zemí na celém světě. Když jeho strýc, Leopold, byl králem belgickým, studoval v Americe industriální poměry a po jistou dobu zastával tu i místo zpravodaje u denníku, ješto v tomto postavení bylo mu lípe možno poznati stav věci.

James J. Hill, známý železniční magnát americký, snažil se mladému princí poskytnouti nejlepší příležitost, aby mohl poznati do- konale život ve Spojených státech. Nejdříve vzal si jej do St. Paul, Minn., kde nechal jej pracovati v železniční úradovně a později do Duluth, Minn., kde se snámil jej s prací v měděných a železných dotech. Princ Albert cestoval po Americe ovšem v přítomném inkognitu.

Mezi králem Leopoldem a princem Albertem nepanovalo žádné přátelství. Leopold snažil se vyvítkovati Konžského státu v Africe ku svému prospěchu a to Albertem bylo odsuzováno. Prince-

Albert věnoval studiu otázky Konžského státu velkou pozornost a snažil se hned po té, kdy nastoupil vládu, učiniti nápravu. Výchově svých dítek královští manželé belgické věnovali velkou pozornost. Oba princeové byli vychováni demokraticky. Oba jsou opravdoví jako jejich otec. Jsou neobyčejně pilnými studenty a jsou připravováni pro život tak, aby mohli vyvíetavati si živobytí svými vědomostmi a prací.

FREGATA ESSEX, ZÁŠKODNÍK STRÝCE SAMOVI.

Mnoho v minulých dnech slyšeli jsme o záškodnické činnosti německých pomocných anebo pravidelných křižníků, jako Eitel Friedrich, Emden a Kronprinz Wilhelm. Ale jistě je málo těch, kteří slyšeli, že i Spojené státy mají záškodníka, který provedl mnoho smělých kousků. Byla to fregata Essex. Tato byla zbudována v roce 1799 lidem města Salem, Mass., kteří přivezli stavební dříví, zakouplí děla a vypravili lodě a odevzdali hotovou cti a darem Strýci Samovi na důkaz své oddanosti.

Její velitel, kapitán David Porter, je označován v dějinách námořnictva Spojených států za hrdinu. Na palubě lodě, když tato opustila Delaware řeku, dne 28. října, 1812, nalézali se 254 mužů a hoch 11 roků starý — hošák, který určen byl k tomu, aby stal se tak slavným jako náčelník Essexu — David Glasgow Farragut.

Porterovi uloženo byl tehdy velký úkol. Měl odehnati anglické válečné lodě od pobřeží Spojených států. Trvalo to celý měsíc než Porter dostihl Port Praya na severním pobřeží Brazílie a když o dva týdny později přepnul rovník, spatřil první nepřátelskou loď, Neoton, která měla deset děl, posádku o jedenácti mužích a \$55,000 na hotovosti.

Porter vzal děla, muštřtu a peníze na svoji loď a táhl ukořistěnou loď k domovu. Později ale Angličané loď znovu získali. O Vánočích roku 1812 Essex zajal anglickou loď Elizabeth a o týden později rozhodl se Porter dopraviti tuto loď okolo Ameriky do Pacifického oceánu, kde nalézálo se žádné nepřátelské lodě. Nebyl to podnik malý, neboť Essex nebyla o mnoho větší nežli dnešní velké rybářské lodě.

Dvaecet dní to trvalo, nežli Porter s lapenou lodí dostihl nejjížděnějšího bodu amerického pevniny. Ale již v březnu po několika- denním zápasení s bouřemi dostihl Porter západního pobřeží Jižní Ameriky. Porter v těchto končinách nalezl pětadvacet anglických velrybářských lodí. Mnozí z jich velitelů ani nevěděli, že je válka. Někteří se domýšleli, že jediná yankee-ovská loď neodvážila se jim činiti překážky v plavbě. Ale Porter žádný úkol nepovažoval za příliš těžký a lapil jednu po druhé.

Během šesti měsíců Porter a jeho statečné muštřtu zajali čtrnáct velkých lodí, některé s nákladem. Mnohé z nich byly větší nežli Essex. Porter poslal do domáckých přístavů kořist v ceně \$2,000,000. Byl skutečným postřachem moří a vytlačil vlajku Takové štěstí válečné nemohlo ovšem trvati dlouho. Anglie byla pobouřena a poslala některé ze svých nejsilnějších válečných lodí proti Essexu. Porter na jaře v roce 1814 dopaden byl v přístavišti ve Valparaiso. Zde postavily se dvě anglické lodě proti jediné americké, osmatřicet děl nesoucí na dolní vzdálenosti proti šesti. Bitva trvala však po celé dvě hodiny, až polovina muštřtu Porterova byla usmrcena anebo raněna. Po té teprve statečný kapitán se vzdal, získav si svoji statečnost a odvahu cti i u nepříteli.

Jarní lék, který krev čistí a soustavu posiluje — to je, co ti, kdož vědí, plá o Severov Krvedistitli (Severa's Blood Purifier). Jest to silnět v duavě, přemáhá tu jarní lenivost, ochablost a smalétnost. Jest nepřítelcm vyrážek, ubřá, boláků, vědů a ran, z nečisté krvi pocházejících. Pláse si o kuřáku "Cho-roby krve". Jest zdarma. Severov Krvedistitel stojí \$1.00 a jest na prodej všude v lékárnách. Žádejte však výslovně jen Severov a neumožete-li ho v lékárně obdržeti, objednejte přímo od W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Ia. — Advertisement

BŮVOL, DRUHÝ KRÁL AMERICKÝCH STEPI.

Photo by American Press Association. Mnoho se mluví o tom, že bývol, jenž druhdy volně pobíhal po amerických přehřích, vyhybe. Chován je nyní hlavně v zoologických zahrádkách. Na obrázku našem patříjeme bývolci a mládětem.